

ساختار و آیین کار کمیسیون حقوق بشر

کانون وکلای دادگستری مرکز

با تاکید به کرامت و ارزش والای انسانی که در منشور جهانی حقوق بشر و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز مورد توجه و تایید قرار گرفته است و با یادآوری این که:

۱- ترویج و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های عمومی یکی از موجبات، همبستگی جوامع انسانی به شمار می‌رود؛

۲- در اسناد جهانی و داخلی حقوق بشر اصول برائت، برابری در مقابل قانون، دادرسی منصفانه، به وسیله دادگاه‌های مستقل و بی طرف و کلیه ضمانت‌های لازم برای دفاع از افراد در مراجع قضایی امری ضروری تشخیص داده شده است؛

۳- کانون‌های وکلای می‌توانند نقش مهمی در ارتقای استانداردهای حمایت‌گرانه در توسعه امنیت قضایی داشته باشند؛

۴- وکلای دادگستری با همبستگی خود، مجموعه‌ای از حقوق دانان آشنا به حقوق انسانی را تشکیل می‌دهند و به این ترتیب می‌توانند به عنوان یک جامعه مدنی و هیات واسطه، با بیان مطالبات حقوق انسانی، در ترویج فرهنگی و اجتماعی حقوق بشر نقش آفرین باشند.

به این منظور کانون وکلای دادگستری، بار دیگر به تاسیس و تشکیل کمیسیون حقوق بشر متشکل از اعضای کانون وکلای مرکز آگاه به موازین حقوق بشر می‌پردازند تا به این وسیله بتواند در جهت صلح، آزادی و عدالت، و امنیت قضایی به عنوان یک تکلیف صنفی و در عین حال اجتماعی، گام اساسی بردارد.

اساس و آیین کار کمیسیون حقوق بشر که از این پس کمیسیون نامیده می‌شود به شرح

مواد آتی است:

ماده ۱: هدفها و وظایف کمیسیون

کمیسیون بر مبنای منشور جهانی حقوق بشر در راستای پاسداری از ارزشها و حقوق انسانی و اجرای عدالت و همبستگی میان نوع بشر بدون در نظر گرفتن جنس، رنگ، نژاد، و مذهب این هدفها را پی می‌گیرد:

۱- آموزش و گسترش و ترویج حقوق بشر برای آشنا شدن بیشتر مردم با حقوق و ارزش انسانی خویش؛

۲- نظارت بر چگونگی اعمال حاکمیت قانون و پیگیری موارد نقض حقوق بشر در جامعه و در صورت لزوم انعکاس آن به مراجع مربوط در جهت احقاق حقوق تضییع شده‌ی اشخاص.

۳- طرح و ارایه‌ی راهکارهای مناسب برای اصلاح قوانین و مقررات و رویه‌های مغایر با حقوق بشر و تلاش برای ارتقای حقوق بشر در جامعه؛

۴- بررسی و ارزیابی کلیه‌ی اطلاعات و گزارش‌های دریافتی در مورد نقض حقوق بشر و انتقال مفاد آن همراه با توصیه‌های لازم به مراجع مربوط در راستای بهبود امور؛

۵- پذیرش و پیگیری گزارش‌های مربوط به نقض حق دفاع و حقوق وکلای دادگستری در ارتباط با وظایف قانونی ایشان.

ماده ۲: ارکان کمیسیون

کمیسیون دارای، هیأت ریسه و به تعداد لازم کمیته خواهد بود.

ماده ۳: ترکیب کمیسیون

کمیسیون متشکل از ده عضو است که به وسیله هیأت مدیره‌ی کانون وکلا برای مدت ۲ سال انتخاب می‌شوند و تجدید انتخاب آنان بلامانع است.

ماده ۴: وظایف کمیسیون

- ۱- انتخاب اعضا هیات‌ریسه‌ی کمیسیون و مسوولان کمیته‌ها؛
- ۲- بررسی مسایل و موضوع‌های طرح‌شده به‌وسیله‌ی اعضا و ارایه‌ی راه‌کار یا تصمیم‌گیری نسبت به آن‌ها؛
- ۳- بررسی پرونده‌ها و موضوع‌های دریافتی از کانون و اقدام‌های شایسته پیرامون آن‌ها؛
- ۴- بحث و تبادل نظر پیرامون مسایل و موضوع‌های حقوق بشر و پیشنهاد آن به‌کانون برای تصمیم‌گیری.

ماده ۵: ترکیب هیأت‌ریسه

هیات‌ریسه متشکل از یک رییس، یک نایب‌رییس و یک دبیر است. رییس و نایب‌رییس هر یک برای مدت چهار ماه و دبیر برای مدت یک‌سال با رای اکثریت و مخفی انتخاب می‌شوند.

ماده ۶: وظایف رییس

- ۱- اداره‌ی جلسه‌ها.
 - ۲- نمایندگی کمیسیون در روابط کمیسیون با کانون و با خارج از کانون به‌شکل مقتضی.
 - ۳- سخنگوی کمیسیون.
 - ۴- امضای نامه‌های کمیسیون.
 - ۵- پی‌گیری اجرای مصوبات کمیسیون.
- تبصره: در صورت غیبت یا معذور بودن رییس، نایب‌رییس وظایف مذکور را برعهده خواهد داشت.

ماده ۷: وظایف دبیر

- ۱- تنظیم صورت‌جلسه‌ها و مکاتبه‌ها؛

- ۲- پی‌گیری تصمیم‌های گرفته‌شده در جلسه‌های کمیسیون؛
- ۳- شرکت در دیگر کمیسیون‌هایی که به‌موارد مشترک با کمیسیون رسیدگی می‌کنند؛
- ۴- هماهنگی کمیته‌ها و دریافت گزارش فعالیت آن‌ها و رایحه به کمیسیون؛
- ۵- تهیه‌ی گزارش سه‌ماهه و سالانه از فعالیت‌های کمیسیون و تقدیم آن به کمیسیون؛
- ۶- اجرای وظایف رییس و نایب‌رییس در موارد احاله به‌وسیله‌ی هر یک از آنان؛
- ۷- اداره‌ی جلسه‌ها در غیبت رییس و نایب‌رییس.

ماده‌ی ۸: کمیته‌ها

در راستای هدف‌های کمیسیون، کمیته‌هایی به‌این شرح تشکیل می‌شود:

- ۱- کمیته‌ی آموزش و پژوهش؛
 - ۲- کمیته‌ی حمایت از حقوق زنان و کودکان؛
 - ۳- کمیته‌ی حمایت از حقوق اقلیت‌ها؛
 - ۴- کمیته‌ی حق دفاع.
- تبصره: کمیسیون می‌تواند در موارد لازم، کمیته‌های ویژه با هدف‌ها و وظیفه‌های مشخص تشکیل دهد.

ماده‌ی ۹: ترکیب کمیته‌ها

هر کمیته به‌وسیله دست‌کم یک نفر از اعضای کمیسیون تشکیل می‌شود و می‌تواند برای انجام وظایفش از وکلای دادگستری و کارآموزان داوطلب بهره‌گیرد. کمیته‌ها گزارش عملکرد خود را به کمیسیون ارائه می‌دهند.

ماده‌ی ۱۰: وظایف کمیته‌ی آموزش و پرورش

- ۱- بررسی و اظهار نظر علمی پیرامون موضوع‌های ارجاع‌شده به‌وسیله کمیسیون؛
- ۲- کوشش برای آشنایی بیش‌تر مردم به‌حقوق قانونی خود و موازین حقوق بشر با تشکیل دوره‌ها و کارگاه‌های آموزش حقوق بشر؛
- ۳- بررسی تطبیقی قوانین و مقررات و روش‌ها و شیوه‌های قضایی موجود با موازین

جهانی حقوق بشر و ارایه‌ی پیشنهاد به‌منظور جای‌گزینی، تکمیل، یا اصلاح قوانین و مقررات موجود به‌مراجعه‌ی مربوط؛

۴- بررسی و اظهارنظر پیرامون لایحه‌ها و طرح‌های ارایه‌شده از سوی دولت یا مجلس شورای اسلامی که مرتبط با موضوع‌ها و اسناد حقوق بشر است و ارایه‌ی پیشنهادهای اصولی به‌کمیسیون؛

۵- برنامه‌ریزی جهت برگزاری جلسه‌ها و گردهمایی‌ها و همایش‌های مربوط به‌موضوع‌های حقوق بشر.

تبصره: حضور دست‌آوردان پی‌گیری موارد مربوط به‌حقوق بشر، در این‌گونه جلسه‌ها و دوره‌ها، آزاد است.

ماده‌ی ۱۱: وظایف کمیته‌ی حمایت از حقوق زنان و کودکان

۱- بررسی گزارش‌های رسیده در مورد نقض حقوق کودکان و زنان و ارایه‌ی پیشنهادها و راه‌کارهای مناسب به‌کمیسیون؛

۲- کوشش در جهت ترویج و نظارت مدنی بر اجرای کنوانسیون حمایت از حقوق کودکان؛

۳- تحقیق و ترویج به‌منظور فراهم آوردن زمینه‌ی لازم برای پیوستن به «کنوانسیون نابودی تمامی شکل‌های تبعیض علیه زنان» و سایر اسناد حقوق بشر در این زمینه؛

۴- کوشش برای ارتقای چگونگی اجرای اسنادی که دولت ایران در خصوص حقوق زنان و کودکان به‌آن‌ها پیوسته یا پیوندد.

ماده‌ی ۱۲: وظایف کمیته‌ی حمایت از حقوق اقلیت‌ها

۱- بررسی گزارش‌های رسیده در مورد شکستن حقوق اقلیت‌های، قومی، دینی، مذهبی، زبانی و نژادی و شناسایی موارد کلی شکستن این حقوق و ارایه‌ی پیشنهادها و راه‌کارهای مناسب به‌کمیسیون؛

۲- برنامه‌ریزی جهت برگزاری یا مشارکت در گردهمایی‌ها و همایش‌هایی که به‌منظور شناسایی و ارتقای حقوق اقلیت‌ها در چارچوب اسناد جهانی مربوط تشکیل می‌شود.

ماده ۱۳: وظایف کمیته‌ی حق دفاع

۱- بررسی گزارش‌ها یا شکایت‌های رسیده از سوی وکلای دادگستری یا کارآموزان در مورد نقض حق دفاع و پی‌گیری و ارایه‌ی پیشنهاد مناسب به منظور احقاق یا اعاده‌ی این حقوق؛

۲- برگزاری گردهمایی‌ها و همایش‌های تخصصی به منظور شناسایی علت‌های شکستن حق دفاع و ارایه‌ی راه کار جهت بالا بردن این حق و توسعه‌ی دادرسی منصفانه؛

۳- بررسی و پی‌گیری راه کارهای مناسب جهت حضور وکیل در کلیه‌ی مراحل رسیدگی و مراجع قضایی.

ماده ۱۴: وظایف مشترک کمیته‌ها

۱- هر کمیته علاوه بر وظایف اختصاصی خود و کمیته‌های ویژه، حسب مورد، ماموریت‌های محوله از سوی کمیسیون را انجام می‌دهد؛

۲- کلیه‌ی کمیته‌ها مکلفند عملکرد و نتیجه‌ی نهایی مربوط به وظایف خود را به‌گونه‌ای مرتب به کمیسیون گزارش دهند.

ماده ۱۵: جلسه‌های کمیسیون

کمیسیون هر هفته یک‌بار با حضور دست‌کم شش عضو، تشکیل جلسه خواهد داد. در صورتی که در تصمیم‌گیری‌ها اتفاق نظر حاصل نشود، رای اکثریت مطلق اعضای حاضر ملاک عمل است.

تبصره ۱- در مورد انتخاب هیات‌ریسه‌ی کمیسیون یا در مورد انتخاب افراد، رای‌گیری به صورت کتبی و مخفی انجام می‌شود.

تبصره ۲- در صورت تشکیل یافتن یا حضور نیافتن اکثریت لازم، جلسه‌ی بعدی با دعوت اعضا و یادآوری موضوع، دست‌کم ۷۲ ساعت پیش از جلسه با هر شماری تشکل و ادامه خواهد یافت.

تبصره ۳- جلسه‌ی فوق‌العاده به دعوت رییس کمیسیون تشکیل می‌شود.

تبصره ۴- تشخیص ابلاغ وقت جلسه‌ها به اعضا، با هیات‌ریسه است.

تبصره‌ی ۵- در صورت اعلام تنفس جلسه‌ی بعدی با همان تعداد اعضا رسمیت یافته و ادامه می‌یابد.

ماده‌ی ۱۶: غیبت اعضا

چنانچه در طول یکسال عضوی بدون عذر موجه سه جلسه‌ی متوالی یا پنج جلسه‌ی متناوب در جلسه‌ها حاضر نشود، رییس کمیسیون مراتب را به هیات‌مدیره‌ی کانون جهت تصمیم‌گیری و در صورت لزوم جای‌گزینی عضو غایب گزارش خواهد داد.

ماده‌ی ۱۷: دستور جلسه‌ها

موضوع جلسه‌ها به ترتیب وصول به هیات‌ریسه، در دستور قرار خواهد گرفت. موارد فوری با پیشنهاد هر عضو به‌طور فوق‌العاده به‌رای گذاشته خواهد شد و در صورت تصویب فوریت، بی‌درنگ در همان جلسه مورد بحث و بررسی و تصمیم‌گیری واقع خواهد شد.

ماده‌ی ۱۸: چگونگی اداره‌ی جلسه‌ها

رییس جلسه با احراز اکثریت لازم رسمیت جلسه را اعلام می‌کند و دبیر کمیسیون دستور جلسه را اعلام می‌دارد. هر موضوع به‌وسیله‌ی موافقان و مخالفان مورد بحث قرار می‌گیرد. رییس جلسه مراقبت خواهد کرد هر عضو در چارچوب زمان تعیین شده اظهار نظر کند و جلسه به‌گونه‌ای اداره شود که بیش‌ترین بهره‌برداری از گفت‌وگوها و تصمیم‌ها صورت گیرد. در صورتی‌که موضوعی مخالف نداشته باشد، پس از توضیح‌های توجیهی، پیشنهاددهنده، رای‌گیری انجام می‌شود. پیشنهادهای تکمیلی خارج از نوبت مطرح خواهد شد.

ماده‌ی ۱۹: چگونگی ارتباط کمیسیون

۱- هنگام طرح پیشنهادهای کمیسیون در هیات‌مدیره‌ی کانون یکی از اعضای کمیسیون به‌تشخیص کمیسیون در جلسه‌ی هیات‌مدیره‌ی کانون حضور می‌یابد و

توضیحات لازم را ارائه می‌کند.

- ۲- دستور جلسه‌ها و تصمیم‌ها و اطلاع‌رسانی در مورد اقدام‌ها و مصوبه‌های کمیسیون در صورت لزوم از طریق روابط عمومی کانون به اطلاع همگان خواهد رسید.
- ۳- هیچ‌یک از اعضای «کمیسیون» نمی‌تواند از طرف کمیسیون با رسانه‌های داخلی یا خارجی گفت‌وگو کند، یا اطلاعات مربوط به کمیسیون را در اختیار آن‌ها قرار دهد.

ماده ۲۰: گزارش عملکرد

- ۱- گزارش عملکرد کمیسیون، در نیمه‌ی اول بهمن‌ماه هر سال به‌وسیله‌ی دبیر، تهیه و پس از تصویب کمیسیون به هیات‌مدیره‌ی کانون، جهت ارائه به مجمع عمومی وکلا ارسال خواهد شد.
- ۲- بنا به درخواست هیات‌مدیره‌ی کانون یا صلاح‌دید کمیسیون گزارش‌های ویژه‌ی موردی یا مقطعی تهیه و به اطلاع هیات‌مدیره‌ی کانون وکلا خواهد رسید.

ماده ۲۱: تصویب آیین‌نامه

این آیین‌نامه شامل ماده ۲۱ ماده به‌تاریخ ۱۳۸۳/۵/۲۵ در «کمیسیون» تصویب و جهت تصویب نهایی به هیات‌مدیره‌ی کانون ارسال می‌شود.

پرونده‌های
انتشارات پویان

آماده‌ی انتشار هر نوع کتاب در کوتاه‌ترین زمان

تلفن: ۰۲۵۸-۳۳۳۴ نانکلی

۰۹۱۲-۱۳۸۶۳۷۹